

Supervízia profesionálnych náhradných rodičov

Supervision of professional surrogate parents

Monika Stašíková

Občianske združenie Pomoc a Pokora

Recenzent/Review: Mgr. Eva Sopiaková

Casa Slovensko n.o., Bratislava

Submitted/Odoslané: 14. 06. 2022

Accepted/Prijaté: 05. 07. 2022

Abstrakt:

Supervízia v pomáhajúcich profesiách, do ktorých patrí aj profesionálny náhradný rodič má veľký význam a to hlavne v rozvoji profesionálneho náhradného rodiča, ako aj možnosti správnych postupov. Supervíziu vnímam aj ako udržanie si statusu na zvýšenie odbornosti, či zodpovedanie aj iných otázok ako je vzťah biologických detí a tých náhradných a veľa iných potrebných otázok, ktoré sú ešte stále nezodpovedané. Všetky medzinárodné dohovory zamerané na právo detí zaväzujú jednotlivé krajiny rozvíjať aktivity na podporu a ochranu práv detí. K základným právam dieťaťa patrí právo na bezpečný život počas detstva, ktoré je nevratné, a právo vyrastať a byť vychovávané v prostredí vlastnej rodiny. No nie všetky deti majú to šťastie. Veľa detí vyrastá v podmienkach, ktoré nie sú dostatočné na to,

aby pokryli všetky ich potreby nevyhnutné pre zdravý vývin. V niektorých rodinách rodičia nevedia, nemôžu alebo nechcú zabezpečiť riadnu výchovu a starostlivosť o maloleté dieťa. Tak sa deti, na základe rozhodnutia súdu, ocitnú v ústavnej starostlivosti, za ktorú preberá zodpovednosť štát. Profesionálna náhradná starostlivosť je jedným zo spôsobov vykonávania opatrení SPODaSK pobytovou formou dieťaťa, a to zamestnancami centra pre deti a rodiny v ich domácom prostredí. Tento spôsob dáva dieťaťu príležitosť vyrastať v podmienkach rodiny. Individuálna starostlivosť o dieťa má zásadný význam pre jeho budúci zdravý fyzický, psychický a sociálny vývin. A preto je pre profesionálneho náhradného rodiča nevyhnutné podieľať sa na supervíznom procese, ktorý ho dokáže v práci podporiť, prípadne zodpovedať

potrebné otázky, či utvrdiť v tom čo robí .
Príspevok sa zaoberá problematikou
supervízie profesionálnej náhradnej rodiny
– samotným profesionálnym náhradným
rodičom.

Kľúčové slová

Centrá pre deti a rodiny, Profesionálna
náhradná rodina, Profesionálny náhradný
rodič, Sociálnoprávna ochrana detí
a sociálna kuratela, Supervízia

Abstract

Supervision in assisting professions, which also includes a professional surrogate parent, is very important, especially in the development of a professional surrogate parent. As well as possibilities of good practices. Supervision can be seen as maintaining status to increase professionalism, or answering questions such as the relationship between biological children and those substitute ones and many other necessary questions which are still unanswered. All international conventions which are dealing with children's rights oblige individual countries to develop activities to promote and protect children's rights. The fundamental rights of the child include the right for a safe life during childhood, which is irreversible, and the right to grow up and be raised in one's own family environment. But not all children have this luck and possibility. Many

children grow up in conditions that are not sufficient to cover all their needs for healthy development. In some families, parents do not know, cannot or do not want to provide proper upbringing and care for a their children. Thus, on the basis of a court decision, children find themselves in institutional care, for which the state assumes responsibility. Professional alternative care is one of the ways of implementing Social protection of children and social guardianship (SPODaSK) measures by the staff of the center for children and families. It is usually done residential form of a child in their family or home environment. This method gives the opportunity, for a child, to grow up in a family environment. Individual care for a child is essential for his or her future healthy physical, mental and social development. Therefore, it is necessary for a professional surrogate parent to participate in the supervision process that can support him/her in his/her work, to answer the necessary questions, or to confirm what he/she is doing. To shortly summarize it, this paper deals with the supervision of a professional surrogate family - by a professional surrogate parent himself.

Key words

Centers for children and families, Professional surrogate family, Professional surrogate parent, Social protection for

children and social guardianship,
Supervision

Pre každého z nás je rodina, domov, jednou z najväčších hodnôt, istotou a dôležitou spomienkou. Bez rodiny sme neúplní, neistí a osamelí. No aj napriek tomu sú deti, ktoré vyrastajú bez svojich blízkych (Roháček a kol., 1996). Táto situácia nie je ojedinelá. V každej spoločnosti existujú deti, ktoré nemôžu vyrastať vo svojej biologickej rodine, nech sa nachádzame na akomkoľvek stupni rozvoja demokracie, ekonomiky, sociálneho cítenia. Určité negatívne javy, ktorých dôsledkom sú deti žijúce mimo rodiny, nie je možné nikdy úplne odstrániť. Príčiny sú rôzne, niektoré sú pochopiteľné, iné nie. Je zrejmé, že príčin pre ktoré sa deti umiestňujú do centier pre deti a rodiny (ďalej len „CDR“) a nariaďuje sa im ústavná starostlivosť je ešte viac. Zrejma je aj skutočnosť, že dieťa je v tom vždy nevinne, ono samotné však znáša všetky dôsledky (Bohovicová a kol., 2000). Je veľmi náročné hľadať príčiny. Ide o zlyhanie rodičov, chýbajúcu podporu okolia, nedostatočnú sociálnu pomoc, či súhrn všetkých týchto vplyvov? Faktom je, že nám v praxi chýba účinný systém podpory zlyhávajúcej rodiny. Riešením býva umiestnenie dieťaťa, teda vyňatie z prostredia, kde bolo ohrozené, a umiestnenie do prostredia, kde má

zabezpečené jedlo, teplo, posteľ, zdravotnú starostlivosť, či vzdelávanie a kde je, paradoxne, tiež ohrozené. Ohrozené nedostatkom citových väzieb, nedostatkom podnetov, prázdnotou, chýbajúcim zmyslom života. Naším cieľom však nie je hľadať príčiny ani súdiť biologických rodičov. Nemáme rovnaké podmienky, schopnosti, osobnostné predpoklady, vzdelanie, zdravie a iné. Nešťastná náhoda, súhrn okolností môžu prevrátiť život nás i našich blízkych naruby. Preto je našim cieľom zamerať sa na hľadanie riešenia, ktoré by mohlo pomôcť deťom žiť kvalitnejší život, kde je dostatok bezpodmienečnej lásky a prijatia.

Teoretické východiská

V posledných rokoch sa čoraz častejšie stretávame s novým pojmom v oblasti starostlivosti o deti s nariadenou ústavnou starostlivosťou prípadne výchovným opatrením, a to profesionálnou náhradnou rodinou. Už sa o nej diskutovalo aj diskutuje, nielen v odborných kruhoch, ale aj medzi laickou verejnosťou. Počas niekoľkých rokov fungovania prvých profesionálnych náhradných rodín sa aj táto forma posunula o veľmi veľký kus dopredu. Na jednom tréningu sociálnych zručností pre profesionálnych náhradných rodičov im bola zadaná úloha, a to nakresliť guľatú kocku. Snaha zúčastnených bola veľmi veľká, vznikalo nepredstaviteľné množstvo

kombinácií, rôznych pokusov, kreslilo a rysovalo sa aj s pravítkom aj bez. No chýbalo jediné, a to guľatá kocka. A presne toto je profesionálne náhradné rodičovstvo. Nielen o guľatej kocke, teda o vzťahu medzi rolou rodiča, čo môžeme prirovnať k hladkej oblej guľi, a rolou profesionálneho vychovávateľa, čo nám skôr evokuje niečo ostré, rázne, hranaté. Je možné milovať dieťa profesionálne? Prípadne je možné fungovať 24 hodín, 7 dní v týždni, 12 mesiacov a 365 dní v roku v pracovnom procese? Je to neuveriteľný kolobeh rodičovskej lásky, pracovných porád, vedenia potrebných dokladov, osobného majetku dieťaťa a veľa iných dôležitých vecí. Bez prestávky. Ako keby sme sa pohybovali v začarovanom kruhu. Už keď sa zdá, že sa našlo riešenie a spôsob, ako zadanú úlohu alebo problém vyriešiť, či zvládnuť, výsledok na papieri znovu nezodpovedá našim predstavám. Vieme, že každé dieťa má právo vyrastať v láskyplnej rodine, ktorá nezastupiteľne poskytuje dieťaťu bezpodmienečné prijatie, záujem, istotu a bezpečie ako nevyhnutné podmienky pre jeho zdravý vývin. Preto tieto deti bez ohľadu na vek a zdravotný stav, potrebujú vrelú a bezpečnú náruč profesionálnej náhradnej rodiny, ktorá zmierni bolestivé dopady straty ich rodinného zázemia, ktorá im pomôže spracovať negatívne skúsenosti z opustenia, odmietnutia a získať omnoho kvalitnejšie a

pozitívnejšie zážitky, než mali doposiaľ. To všetko v kontexte rešpektovania faktu, že členovia biologickej rodiny predstavujú pre dieťa najdôležitejšie vzťahové osoby. Pre raný vývin dieťaťa je prospešnejšie, keď má zážitok citovej väzby s profesionálnym náhradným rodičom, i keď je to dočasné, ako ho nemať vôbec.

Profil profesionálneho náhradného rodiča: kvalifikačné predpoklady

Profesionálny náhradný rodič (ďalej len „PNR“) je povinný splniť ustanovený kvalifikačný predpoklad a absolvovať prípravu na PNR v ustanovenom rozsahu, ktorej súčasťou je písomné zhodnotenie tejto prípravy. Ak starostlivosť o deti v PNR zabezpečujú manželia, ktorí sú zamestnanci CDR, ustanovený kvalifikačný predpoklad musí spĺňať aspoň jeden z manželov. Hlavným poslaním PNR je naplniť jednu zo základných potrieb dieťaťa, a to potrebu blízkej osoby, s ktorou si dieťa vytvorí vzájomné puto. Samotná rola PNR je zložitá a nesie v sebe spojenie roly rodiča a roly vychovávateľa. Snaha o porozumenie potreby vyváženia oboch rolí je súčasťou prípravy na vykonávanie PNR. Je veľmi dôležité, aby PNR rešpektoval etický kódex, ktorý obsahuje základný rámec správania sa PNR. Zamestnávateľ môže rozpracovať etický kódex v pracovnom poriadku alebo v programe centra v súlade s jeho zameraním. Kvalifikačné

predpoklady pre zabezpečenie starostlivosti o dieťa v PNR podľa § 15 ods. 1 vyhlášky MPSVaR SR š. 103/2018 Z. z. sú:

- nižšie stredné odborné vzdelanie alebo stredné odborné vzdelanie,
- úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie, ak sa zabezpečuje starostlivosť o dieťa, ktoré vyžaduje zvýšenú starostlivosť z dôvodu, že bolo týrané, sexuálne zneužívané alebo bol na ňom spáchaný trestný čin ohrozujúci jeho priaznivý psychický fyzický alebo sociálny vývin,

Supervízia a jej charakteristika

Supervízia na Slovensku postupne získava pevné postavenie. Po rozpačitých začiatkoch sa vyvinula v rešpektovaný systém pomoci v pomáhajúcich profesiách. Je súčasťou legislatívneho systému, vzdelávacích osnov sociálnych pracovníkov, odborných zamestnancov no v neposlednom rade aj profesionálnych náhradných rodičov.

Charakteristika pojmu supervízia posúva rozbor tohto slova do zloženia dvoch slov a to super a visio. Podľa Mátela (2010) supervízia vo vyššie uvedenom chápaní by mohla vo všeobecnosti označovať pohľad zhora, teda z inej perspektívy, než je pohľad toho, kto pozerá na istú skutočnosť len z perspektívy toho dolu. Preto pojem

supervízia často nesprávne evokuje kontrola a dohľad. No v pomáhajúcich profesiách platí v prvom rade záujem o klienta a práve supervízia patrí k jedným z najúčinnnejším nástrojom podpory profesionálnych náhradných rodičov.

Supervízia je podľa Európskej asociácie supervízie /EAS/ chápaná ako metóda, ktorá je využívaná pre zabezpečenie kvality profesionálnej činnosti a kompetencie pomáhajúcich profesionálov. Ide o poradenskú metódu, pomocou ktorej sa hodnotí profesionalita a úspešnosť pracovného výkonu. Rovnako ju môžeme posunúť aj do roviny postupu, ktorý pomáha teda prispieva k riešeniu problémov v profesijných situáciách. Na neposlednom mieste môžeme pod supervíziou chápať aj efektívny model výukových procesov (Schavel, Hunyadiová & Kuzyšín, 2013).

Z uvedeného vyplýva, že supervízia vytvára predpoklady a podmienky na profesionálny rozvoj, vzdelanosť a odpornosť rastu profesionálnych náhradných rodičov. Zodpovednosť supervízora je pomôcť supervidovanému stať sa lepším pracovníkom, nie bezpodmienečne lepším človekom, Zmena závisí od sebareflexie supervidovaného a schopnosti nahliadať na situácie v organizácií. Supervízia môže všeobecne zvyšovať sociálne zručnosti supervidovaného v tomto prípade

profesionálneho náhradného rodiča .

História supervízie

Prvá publikácia o supervízií- Supervízia a vzdelávanie v charite, bola vydaná v roku 1904. Jej autor bol Jeffrey R. Brackett. Zamerala sa na supervíziu pre agentúry poskytujúce sociálnu starostlivosť (Schavel 2010). No počiatky supervízie sú tiež úzko spojené s osobnosťou Alfréda Kadushina, ktorý ako prvý spracoval jej špecifiká.

Prvá vedná disciplína, ktorá si osvojila princípy supervízie, bola psychoterapia. V 80. rokoch, tak ako popisuje tento vývoj Gabura / 2006/ nastal posun vo využívaní supervízie na Slovensku. S pomocou českých kolegov sa začalo rozvíjať hnutie balintovskej supervízie. Tento prístup sa využíval na Slovensku s veľkým úspechom a doposiaľ sa uplatňuje v práci lekárov, učiteľov, profesionálnych náhradných rodičov ako ja vychovávateľov či sociálnych pracovníkov.

Supervízia na Slovensku v legislatíve

Prvá legislatívna norma, ktorá upravovala niektoré procesné náležitosti supervízie bol zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len o SPO a SK) a to v jednotlivých častiach nasledovne:

- § 47 ods. 7 za účelom zvyšovania

profesionality práce v zariadení zariadenie vypracúva a uskutočňuje program supervízie. Súčasťou programu supervízie je aj spôsob zabezpečenia tohto programu - § 73 ods. 1, písm.s/ Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny zabezpečuje odbornú prípravu zamestnancov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kuratele v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a supervízie

Legislatívna úprava supervízie je aj v sociálnych službách – zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov.

Sám legislatívny rámec nám ukazuje dôležitosť zavádzania supervízie do praxe a hlavne jej realizáciu. Nevyhnutnosť zavádzania supervízie potvrdzuje fakt, že každý pracovník pracujúci v pomáhajúcej profesii sa na rozdiel od minulosti dostal do pozície, kedy preberá vo vzťahu odborný zamestnanec- klient takmer rovnoprávne postavenie. Jeho úlohou je pomáhať, podporovať, a sprevádzať. Táto interakcia si vyžaduje nevyhnutné vedomosti a zručnosti. Jednou z možností ako zvyšovať profesionálnu kompetenciu aj v profesii profesionálny náhradný rodič je aj supervízia. Supervízia sa v tejto oblasti chápe ako poradenská metóda využívaná pre zabezpečenie kvality profesionálnej činnosti.

Hlavným cieľom supervízie je verifikácia správnosti postupov pri práci s klientom, rozširovanie možností a alternatív práce s určitým prípadom, korigovanie neefektívnych postupov, učenie sa a zbieranie skúseností, hľadanie a nachádzanie možností a spôsobov ako pracovať vo vzťahu profesionálny náhradný rodič a dieťa v jeho najlepšom záujme. Supervízia vytvára priestor pre pochopenie konanie a riešenie situácií z pohľadu odborníka. Hľadá riešenia ale nehodnotí. Vede pracovníka k samostatnému vykonávaniu profesie, chráni klienta pred nevhodnými intervenciami a súčasne chráni status profesie-profesionálny náhradný rodič.

Zariadenie v ktorom je profesionálny náhradný rodič zamestnaný, teda štátne alebo neštátne centrá pre deti a rodiny majú písomne vypracovaný komplexný plán supervízie, ktorý aktívne realizujú a pravidelne hodnotia. Zamestnávateľ by mal vytvárať podmienky na realizovanie pravidelnej supervízie na všetkých úrovniach ako je supervízie organizácie, riadiacej supervízie, supervízie pre manažment, či supervízie pre zamestnancov. Je povinnosťou organizácie zhodnotiť program supervízie za predchádzajúci kalendárny rok a to do 15. januára aktuálneho roka.

Náležitosti programu supervízie pre profesionálnych náhradných rodičov

Program supervízie obsahuje tieto náležitosti:

- cieľ supervízie,
- forma supervízie,
- celkový plánovaný počet hodín supervízie v kalendárnom roku, z toho treba rozdeliť počet hodín
  1. internej supervízie,
  2. externej supervízie,
  3. individuálnej supervízie, skupinovej alebo supervízie organizácie,
- počet osôb, pre ktoré sa vykonáva program supervízie,
- spôsob zabezpečenia supervízie a
- spôsob zhodnotenia programu supervízie.

V centrách pre deti a rodiny prichádza do kontaktu zo supervíziu široká paleta odborníkov, s ktorými môže prísť supervízor do kontaktu. Je to sociálny pracovník, psychológ, pedagóg- špeciálny alebo liečebný, vychovávateľ, pomocný vychovávateľ, zdravotná sestra, opatrovatelka, profesionálny náhradný rodič.

Profesionálny náhradný rodič a proces supervízie

Profesionálny náhradný rodič tvorí veľmi dôležitú skupinu zamestnancov centier pre deti a rodiny. Tak ako som vyššie spomenula ide o jednotlivcov, ktorí zverenému maloletému dieťaťu poskytujú

24- hodinovú starostlivosť a rodinné zázemie vo svojom vlastnom domove. Títo profesionáli sa tak stávajú pre dieťa blízkou osobou. Cieľom starostlivosti je poskytnúť dieťaťu pocit istoty a prekonať traumy z opustenia. Úloha profesionálneho náhradného rodiča preto skrýva v sebe určitý rozpor- spája v sebe roly rodiča, ale aj rolu profesionála, teda vychovávateľa. A táto dilema je často predmetom supervíznych stretnutí. Po rokoch profesionálni náhradní rodičia vnímajú supervíziu už pozitívne. No v začiatkoch boli situácie, kedy brali supervíziu ako povinné zlo a stratu času, s poznámkou aj tak nič nepoviem. Som si vedomá, že je to pre nich náročné, z dôvodu toho, že sa musia dostať do priestorov centra, kde sa supervízia realizuje. Supervízne stretnutia im poskytujú efektívny a bezpečný priestor na zdieľanie svojich skúseností, potrieb, ako aj reflexiu aktuálnych problémových situácií. Najčastejšie riešené témy sa týkajú predovšetkým ventilácie emocionálnej potreby, citového odpútania sa od zvereného dieťaťa, absenciu času pre seba pre svoju rodinu či svoje biologické deti, veľa krát sa zamýšľajú či ich práca má zmysel, prípadne syndróm vyhorenia, či nepochopenia od nadriadených.

Špecifiká supervízie v subjektoch pôsobiacich pod sociálnoprávnou ochranou

Špecifiká supervízie v subjektoch pôsobiacich pod sociálnoprávnou ochranou sú nasledovné:

1. Problém keď je supervízia nariadená teda povinná- môže to byť zákonom, či vedením zariadenia. Aktuálne povinnosť absolvovať supervíziu je nariadená zákonom a bližšie pomenovaná Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny. Pracovníci v zariadeniach sa pre náročnosť pracovných povinností dostávajú menia, prípadne pracujú v nepretržitej prevádzke. No a na supervíziu veľa krát museli prísť vo svojom voľnom čase prípadne po nočnej smene. Tento fakt vyvolával vlnu nevhodnosti a nechutnosť zamestnanca sa supervízie zúčastniť. No keďže bola povinná zúčastnili sa no veľa krát svojím správaním, rečou tela a podobne dávali najavo svoj nesúhlas s tým, že museli prísť. Taktiež veľa krát avizovali, nespokojnosť s tým, že čas supervízie im nebol preplatený a náhradné voľno si nemohli vybrať lebo ich nemal kto zastúpiť. V prípade profesionálnych náhradných rodičov, je to ešte zložitejšie. Z dôvodu toho, že veľa krát ich trvalý pobyt je aj 50 km od

zariadenia a pri malých deťoch je problém odísť na celý deň. No úlohou supervízora je prekonať negatívne nastavenia, čo sa vo väčšine prípadov darí.

PNR veľa krát avizujú nespokojnosť s výberom supervízora a domáhajú sa odpovede, prečo sa musí supervízor meniť, keď si už našli k sebe cestu, prišli na to ako s ním komunikovať a hlavne mu začali veriť. Výber supervízora do zariadenia je v kompetencii riaditeľa zariadenia, ktorý nie vždy komunikuje s podriadenými v tomto prípade s PNR. Takže celý proces sa vždy začína znovu. Čo samozrejme PNR oslabuje.

2. Problém profesionalizácie supervízie: v tomto prípade PNR majú pocit, že do procesu nevstupuje dostatočne erudovaný supervízor. Avšak počet supervízorov vzrástol, čo je z hľadiska konkurenčného boja pozitívny efekt zvyšujúci kvalitu poskytovanej služby.
3. Prílišná konzervatívnosť niektorých zariadení: súvisí predovšetkým s neznalosťou procesu supervízie. Predstava o externom odborníkovi, ktorý vstupuje do organizácie vyvoláva u mnohých vedúcich zdesenie a neistotu. Supervízor nie

je audítor ani kontrolór. Je viazaný mlčanlivosťou, ako aj etickým kódexom supervízie. Keď sa tieto informácie vyjasnia s vedúcim zariadenia hneď na začiatku, priebeh supervízie môže nabráť úplne iný rozmer hneď na začiatku.

V supervízií PNR je dôležité uvedomenie, že cieľom supervízora je vždy najlepší záujem dieťaťa. V spleti rôznych tém ako sú vzťahy na pracovisku, štruktúra zamestnanosti, ohodnotenie zamestnancov, či ventilovanie iných problémov sa na dôležitú skutočnosť často zabúda. Pri supervízií PNR je veľmi dôležité aby supervízor bol znály platných legislatívnych noriem, princípov, stratégií pri starostlivosti o psychický, sociálny a fyzický vývoj dieťaťa. Toto je nevyhnutným predpokladom pre efektívnu supervíziu pre PNR.

Formy supervízie

Profesionálny náhrady rodič využíva vo svojej praxi väčšinou tieto formy supervízie:

1. Individuálnu
2. Skupinovú

Individuálna supervízia – je založená na stretnutí supervízora a jedného PNR. Ide o súbor plánovaných, časovo ohraničených stretnutí kde téma je dohodnutá dopredu. Ide o dyadický rozhovor. Táto supervízia by mala byť pravidelná, a konaná v čase, ktorý

vyhovuje obom stranám. Miesto konania by malo byť na mieste, ktoré je tiché, a je tu zaručené súkromie, bez akýchkoľvek rušivých vplyvov z okolia. Výhodami je individuálny prístup k supervidovanému, teda PNR, plné sústredenie na jeho problémy, väčšia otvorenosť, vybudovanie bližšieho vzťahu. Nevýhoda je ekonomická náročnosť.

Skupinová supervízia- Je proces, kde majú supervidovaní možnosť hovoriť o svojej práci pocitoch, obavách, plánoch či predstavách ovplyvňujúcich ich pracovný výkon. Výhodou skupinovej supervízie je ekonomickosť, najmä vo vzťahu k využitiu času, ako aj odborných znalostí a financií. Postupy sú sprostredkované všetkým PNR naraz, čo je pre organizáciu úspora personálna, časová ako aj finančná. Pri tejto forme je možné využiť hranie rolí, modelovanie sôch ako aj pozvanie na konzultáciu odborníka z určitej oblasti. Ako nevýhoda je, že skupinová supervízia sa zameriava na všeobecne stanovené potreby všetkých zúčastnených.

Hovorí sa, že ak trvá supervízne stretnutie dlhšie ako hodinu prestáva byť produktívne. Koniec stretnutia je dôležité stanoviť na začiatku stretnutia. Ukončenie supervízneho stretnutia zahŕňa sumarizáciu a rekapituláciu bodov, ktoré boli jej obsahom.

Pobyt dieťaťa v profesionálnej náhradnej rodine a dôležitosť supervízie pre PNR

Profesionálna náhradná rodina predstavuje formu ústavnej starostlivosti, ktorá dáva dieťaťu príležitosť života v reálnych podmienkach rodiny. Pre dieťa je dôležitá kvalita sociálnych vzťahov v ktorých žije a citové väzby, ktoré sa vytvárajú medzi ním s členmi náhradnej rodiny. Tak ako som uviedla vyššie činnosť profesionálneho náhradného rodiča môžeme rozčleniť do viacerých oblastí, a to do výchovno-vzdelávacieho procesu, do oblasti biologickej rodiny dieťaťa, oblasti zdravotnej starostlivosti a oblasti vedenia spisovej dokumentácie. Vo výchovno-vzdelávacom procese PNR komunikuje s odborným tímom zariadenia o všetkých informáciách týkajúcich sa vzdelávania, prospechu a správania sa dieťaťa v školskom zariadení, výsledkom komunikácie je smerovanie sprevádzanie dieťaťa počas výchovno-vzdelávacieho procesu. Vo výchovno-vzdelávacej oblasti na dieťa pôsobí citlivo, s ohľadom na jeho mentálne schopnosti a zručnosti. Taktiež má nezastupiteľné miesto a v súčinnosti s odborným tímom CDR pripravuje dieťa včas na zmeny, ako je jeho odchod z prostredia PNR, počas čerpania dovolenky, prípadne odchod späť do biologickej rodiny alebo náhradnej rodinnej starostlivosti, ako aj ukončenie starostlivosti v PNR z rôznych

iných dôvodov. Aj keď sa to možno na prvý pohľad nezdá, stretnutie dieťaťa s biologickým rodičom má nenahraditeľnú úlohu pri budovaní a spracovaní jeho identity. Ak je pri stretnutiach dieťaťa s biologickými rodičmi alebo blízkou osobou vnímaný profesionálny náhradný rodič, dieťa má možnosť v prostredí relatívnej istoty zažiť a spracovať pocit bezpečia a vytvárania vzťahov. Je veľmi dôležité, aby PNR mal poznatky o členoch biologickej rodiny, o blízkych osobách, ktoré prejavujú záujem starať sa o dieťa. Je povinný umožniť stretávanie dieťaťa s jeho rodičmi a blízkymi osobami. V tomto prípade sa riadi dohodou medzi centrom a rodičmi dieťaťa, ktoré je schopné vyjadriť svoj názor, miesto, čas a rozsah stretávania sa s prihliadnutím na potreby dieťaťa. Ak má PNR pochybnosti, obavy zo stretu s biologickou rodinou, je mu k dispozícii psychológ, prípadne sociálny pracovník a stretnutie sa realizuje na neutrálnej pôde zariadenia. PNR má možnosť rozhodnúť sa, či sa na stretnutí zúčastní, odborný tím jeho rozhodnutie rešpektuje. Ak sa stretnutia zúčastní, je dôležité aby rodinu nehodnotil, neposudzoval, aby rešpektoval vzniknutú situáciu medzi dieťaťom a jeho rodičmi. PNR má nezastupiteľné miesto aj pri vytváraní, posilňovaní a udržiavaní súrodeneckých väzieb, obzvlášť prípadoch kedy dôjde k rozdeleniu súrodencov. PNR v plnej miere zodpovedá aj za zdravotný stav

dieťaťa. Zabezpečuje kontakt s ambulanciami lekára, dohliada na dodržiavanie preventívnych kontrol, takže vykonáva všetky úkony súvisiace so zdravotnou starostlivosťou, ako napríklad podávanie liekov, sprevádzanie na vyšetrenia, hospitalizácie. O týchto všetkých skutočnostiach, v rámci zdravotnej starostlivosti, informuje odborný tím CDR, no najneskôr do 3 dní podáva informácie z vyšetrenia od lekára. Bezodkladne oznámi úraz, hospitalizáciu dieťaťa, operačné zákroky. PNR okrem starostlivosti o dieťa zakladá a vedie potrebné doklady. Ide o zoznam základného vybavenia dieťaťa, evidenciu šatstva a obuvi, evidenciu majetku a cenných vecí dieťaťa. Vedie evidenciu výdavkov dieťaťa, evidenciu vreckového, aj vecného daru, inventarizácie majetku, dokumentáciu podstatných udalostí v živote dieťaťa, ako aj záznam o návštevách rodičov a ostatných príbuzných. PNR má v štruktúre zariadenia nezastupiteľné miesto, je plnohodnotný zamestnanec, či kolega. Ako blízka vzťahová osoba sa zúčastňuje prvého interakčného procesu v procese NRS. Komunikuje so žiadateľmi, spontánne a prirodzene podáva informácie o maloletom dieťati jeho správaní, zvykoch, režime dňa, informuje o prípadných špecifikách dieťaťa. PNR počas interakčného procesu rešpektuje pranie žiadateľov a riadi sa pokynmi zo strany psychológa CDR.

Dôležitosť supervízie pri starostlivosti o maloleté dieťa ma nezastupiteľné miesto pre PNR. Hlavne keď si uvedomíme celú škálu dôležitých procesov, ktoré musí PNR zvládať, keď okrem starostlivosti o maloleté dieťa svoju rodinu musí mať rozložený čas aj na potrebnú dokumentáciu, ktorú veľa krát PNR hodnotia ako byrokratickú, či časovo veľmi náročnú. Domnievam sa, že práve supervízia pre PNR si oprávnenne zastáva svoje miesto, aby bola vnímaná ako ďalšia s pomocí pre profesionálneho náhradného rodiča.

Záver

Primárnym cieľom PNR je dočasné poskytnutie domova dieťaťu a stálosť blízkej osoby, kým nebude možný návrat do biologickej rodiny, prípadne do náhradnej rodiny. Prijatie dieťaťa do PNR nie je bezproblémovou záležitosťou a ovplyvňuje jej ďalšie fungovanie i vzťahy s ostatnými členmi v rodine. Veľmi dôležité je adaptačné obdobie, je to čas na vzájomné spoznávanie sa, prispôsobovanie sa a zvykanie jeden na druhého. Toto obdobie sa považuje za najnáročnejšie a od neho sa odvíja i ďalšie fungovanie PNR. Dieťa či mladý dospelý sa zrazu ocitne bez podpory vlastných biologických rodičov a je zrazu odkázaný na pomoc cudzích ľudí. Je to pre neho frustrujúci pocit. Nie je nič, čo by nahradilo vlastnú rodinu, aj keď tá nie vždy funguje tak, ako by mala. Traumy, ktoré si

mnohé z týchto detí museli prežiť, a ponesú si ich už celý život, sú akoby len kvapkou v mori ďalších problémov, ktoré sa vynárajú pri riešení ich komplikovanej situácie. Dokázať pochopiť a prijať dieťa so všetkými bolesťami, ktoré si prinesie do novej rodiny, pomôcť mu spracovať straty a umožniť mu vyrastať v rodinnom prostredí s dostatočnými podnetmi je veľmi dôležité z hľadiska jeho vývinu pre budovanie vzťahov a väzieb. Túto úlohu zvládne len osobnostne zrelý ale zároveň aj odborne pripravený PNR. Najvyšší počet návrhov na zefektívnenie procesu supervízie nielen v PNR sa týka dobrovoľnosti, teda dobrovoľnej účasti, slobody pri výbere supervízora, či vlastnej voľby témy, či dokonca času. Aj napriek čoraz vyššiemu povedomiu o pozitívnych vplyvoch supervízie je potrebné neustále dbať na jej osvetu a odbornú aplikáciu v praxi.

Zoznam bibliografických odkazov:

Odborné brožúry

- [1]ROHÁČEK, M. a kol. 2006. Zvykáme si jeden na druhého alebo nová náhradná rodina v procese adaptácie. Bratislava: Občianske združenie Návrat, 2006. 34 s.
- [2]ROHÁČEK, M. 1996. Hľadáme rodičov alebo aj opustené deti potrebujú rodinu. Bratislava: Občianske združenie Návrat, 1996.
- [3]BOHOVICOVÁ, M. a kol. 2000. Profe-

- sionálny rodič alebo guľatá kocka. Bratislava: Občianske združenie Návrat, 2000.
- [4]BOHOVICOVÁ, M. a kol. 2011. Náhradná starostlivosť, Inovatívne a efektívne metódy prípravy fyzických osôb na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti. Bratislava: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, 2011.
- [5]FÁBRYOVÁ, Z. a kol. 2019. Príprava profesionálnych náhradných rodičov. Bratislava: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, 2011.

Zákony a vyhlášky

- [6]Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- [7]Vyhláška č. 103/2018 Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Monografie

- BALOGOVÁ, B. 2008. Neúspešná sanácia dysfunkčnej rodiny a jej dôsledky na vývin dieťaťa v náhradnej starostlivosti. Mládež a spoločnosť. PU Prešov. 2008
- KUZYŠIN, B. 2020. Špecifiká supervízie v sociálno-právnej ochrane detí. Prešov. 2020
- SCHAVEL, M. TOMKA, M. 2010. Základy

supervízie a supervízia v praktickej výučbe v sociálnej práci. VŠZaSP sv. Alžbety, Bratislava. 2010.

Odborný profil autorky

Vyštudovala som Fakultu zdravotníctva s sociálnej práce na Trnavskej univerzite v roku 2000. Už počas štúdia som sa venovala sociálnej práci v Ústave sociálnej starostlivosti pre deti a mládež, kde som sa starala o deti a mládež mentálne postihnutých 10 rokov. Nadobudla som tak veľmi veľa odborných skúseností, ktoré som využívala v praxi. Po materskej dovolenke som bola zamestnaná ako sociálna pracovníčka v Detskom domove, čo mi dalo úplne iný pohľad na sociálnu prácu, z dôvodu inej cieľovej skupiny detí, biologických rodičov, inštitúcií a podobne. Mojou prioritou bolo vzdelávanie profesionálnych náhradných rodičov ako aj sprevádzanie a interakčné procesy žiadateľov o náhradnú rodinnú starostlivosť. Okrem týchto aktivít je mojou prioritou aj celoživotné vzdelávanie, absolvovanie rôznych kurzov ako napríklad Stretnutie rodinného kruhu, Terapia dotykom, či kurz bazálnej stimulácie alebo absolvovanie vzdelávacej aktivity v multisenzorickom prostredí Snoezelen. Taktiež sa už 20 rokov profesionálne venujem masážam či už detí, dospelých a vediem masérské kurzy.

Kontakt na autora:

Mgr. Monika Stašíková, MBA

Občianske združenie Pomoc a Pokora

Jilemnického 3998/27, Martin

e-mail: nikastasikova@gmail.com